

REZUMAT

Teza de doctorat intitulată **„Strategii privind dezvoltarea creșterii taurinelor și ovinelor pentru lapte în zona preorășenească a municipiului Iași, pentru asigurarea cererii de consum a populației locale la lapte și produse lactate”** are în componență două părți: o parte de fundamentare teoretică și una de cercetare.

Teza are următoarea structură: rezumat (în limba română și limba engleză), introducere, cinci capitole și bibliografia.

Scopul principal al acestei lucrări a constat în prezentarea, analiza și identificarea potențialului pieței laptelui și a produselor lactate în zona preorășenească a municipiului Iași, la nivel național și mondial, atât din punct de vedere economic, statistic, din perspectiva marketingului, cât și din punct de vedere al dezvoltării consumului laptelui și a produselor lactate pe viitor.

Prin teza de doctorat *„Strategii privind dezvoltarea creșterii taurinelor și ovinelor pentru lapte în zona preorășenească a municipiului Iași, pentru asigurarea cererii de consum a populației locale la lapte și produse lactate”* se încearcă a se oferi unele soluții la problemele legate de consumul recomandat de lapte și produse lactate.

Îmbinându-se cu producția vegetală, creșterea animalelor contribuie la dezvoltarea întregului sector al agriculturii, la mărirea productivității muncii și a eficienței economice, având contribuție atât directă cât și indirectă la dezvoltarea economiei agricole.

Laptele este primul aliment cu care omul vine în legătură din prima zi de viață. Este un aliment indispensabil vieții, valoros din punct de vedere nutritiv. Din păcate însă, în România, la capitolul consum pe cap de locuitor, indicii exprimă o gravă realitate: la noi se consumă extrem de puțin - 6,9 litri /lună/cap locuitor, în funcție de vârstă, în timp ce în țările din UE, consumul este de patru ori mai mare. Cauzele sunt multiple, dar se remarcă proasta conducere a agriculturii în ultimii ani, precum și scăderea continuă a nivelului de trai.

Partea I-a, compusă din primele două capitole reprezintă o sinteză a informațiilor de specialitate existente în sursele bibliografice din țară și străinătate cu privire la efective de taurine și ovine pentru lapte, producții obținute, nevoi de consum și consumul propriu-zis de lapte și produse lactate.

Capitolul I, „*Studii și cercetări din țară și străinătate cu privire la creșterea taurinelor și ovinelor pentru lapte, nevoile de consum la lapte și produse lactate*”, are în mod preponderent un caracter teoretic, analiza fiind orientată spre informarea asupra importanței laptelui în alimentația umană, pe de o parte, și a situației efectivelor de taurine și ovine existente în lume, în Europa și în special în țara noastră, pe de altă parte.

Creșterea bovinelor ocupă și va ocupa locul prioritar în economia producției animale din țara noastră. Importanța creșterii lor este dată de varietatea produselor pe care le furnizează. Laptele este cel mai important produs datorită compoziției chimice complexe, valorii biologice și gradului înalt de digestibilitate. Vacile transformă în lapte hrana consumată în modul cel mai economic (Silvaș E., 1998; Radiș D., 2006).

Creșterea ovinelor a constituit și constituie o îndeletnicire de bază a multor popoare, și în special, a românilor, din cele mai vechi timpuri. Ovinele reprezintă una din cele mai rentabile specii datorită cerințelor reduse față de condițiile de hrănire, valorificând resurse furajere și arealuri ce nu pot fi valorificate de alte specii (Pașca I., Morar R., 2007).

Analizând evoluția efectivelor de taurine pe glob, în perioada 1989-2005, se observă o creștere de 1,04 %, evoluția pe continente a efectivelor fiind variabilă. Cea mai mare creștere se înregistrează pe continentul african, de 28,05 %, urmat de America de Sud, cu o creștere de 19,86 %, Oceania 19,78 %, Asia 9,01 %, în timp ce, continentul nord-american înregistrează reduceri de 30,71 %, urmat de continentul european, cu 22,27 %.

În România, în ceea ce privește efectivele de vaci, bivolițe și juninci, acestea cunosc o scădere semnificativă, de la 2.468 capete în anul 1990 la 1.812 capete la sfârșitul anului 2005. Aceeași situație se înregistrează și în cazul efectivelor de oi și mioare, care scad cu circa 30 % față de perioada de referință.

Dacă la nivelul unor țări și continente, efectivul de ovine este în scădere, chiar la nivel mondial, efectivele sunt în continuă creștere. Analizând aceste date, constatăm creșterea efectivelor de ovine în Asia de la 229 milioane capete în anul 1975 la 409,98 milioane capete în anul 2005, iar în Africa de la 168,5 milioane capete, se atinge un număr de 253,52 milioane capete de ovine. În aceeași perioadă, în alte regiuni, efectivele au scăzut (Oceania, Europa, America de Sud, America de Nord, Europa).

În România, efectivele de ovine au crescut din anul 1860, când s-a realizat primul recensământ, de la 441 mii capete, la 17.342 mii capete în 1986, scăzând în anul 1999 la 9.336 mii capete, pentru ca în 2005 să ajungă la 7.430 mii capete.

Noua orientare care se conturează în creșterea ovinelor la noi în țară este în direcția producției de carne și lapte, datorită prețurilor bune ale tineretului îngrășat și cererii de produse finite de lapte pe piață (**Pașca I., Morar R., 2007**).

Tot în acest capitol s-au întreprins o serie de cercetări cu privire la nevoile de consum, cererea și consumul populației la lapte și produse lactate.

Nevoia este considerată de economiștii clasici baza teoriei economice, iar consumul este finalizarea și scopul producției. Omul fără nevoie este o ființă fără sens și fără scop, iar nevoia este o stare psihică, un atribut al omului subiectiv și astfel, teoria economică își are originea în științele psihologice. Prin studiul consumului și al comportamentului de consum se observă o interferență între factorii psiho-sociali și gradul de cultură și civilizație al grupului social din care respectivul individ face parte.

În anul 2005, în țara noastră, cantitatea de lapte de consum realizată a fost de 159.464 tone, ceea ce reprezintă o creștere cu 5,7 % comparativ cu anul 2004 (12,4 % lapte integral, 86,1 % lapte semi-degresat și 1,5 % lapte degresat).

Analizând producția de lapte de ovine pe plan mondial, pe baza datelor statistice comunicate de F.A.O., rezultă importanța acestei producții în țările continentului asiatic, unde producția anuală oscilează între 3.097 mii hl între anii 1979-1981 și ajunge la 3.813 mii hl în anul 2005.

Pentru realizarea acestui obiectiv au fost citați o serie de autori precum Alecu I., Furtunescu Al., Chiran A., Gîndu Elena, Pascal C., Dinescu S., Mateoc-Sîrb Nicoleta, Ujică V., și alții.

În perioada 2002-2007, consumul de lapte a cunoscut o creștere de 4,11 %, consumul de brânzeturi și smântână a înregistrat o creștere de 11,4 %, iar brânza telemea de vacă cunoaște o creștere de aproximativ 12 %. În ceea ce privește brânza telemea de oaie aceasta înregistrează o creștere mult mai însemnată, respectiv de 2,2 ori.

În **capitolul al II-lea** „*Caracterizarea cadrului natural și organizatoric al zonei preorășenești a municipiului Iași*” se analizează cadrul natural al zonei care face obiectul studiului tezei de doctorat, cu referiri asupra reliefului, solului și climei. De asemenea, tot în cadrul acestui capitol s-a luat în considerare și factorul forță de muncă existent în arealul studiat. Prin număr, structură, nivel de instruire și stare de sănătate populația influențează permanent desfășurarea activității economice iar nivelul dezvoltării economiei influențează principalele fenomene demografice și implicit, dinamica, dar mai ales structura populației. Potențialul economic al țării se află în legătură directă cu persoanele care au capacitate de muncă.

Studiul s-a realizat în zona preorășenească a municipiului Iași, care cuprinde 15 comune și anume: Bîrnova, Ciurea, Miroslava, Holboca, Lețcani, Tomești, Victoria, Popricani, Aroneanu, Bosia, Golăiești, Comarna, Prisecani, Costuleni și Rediu.

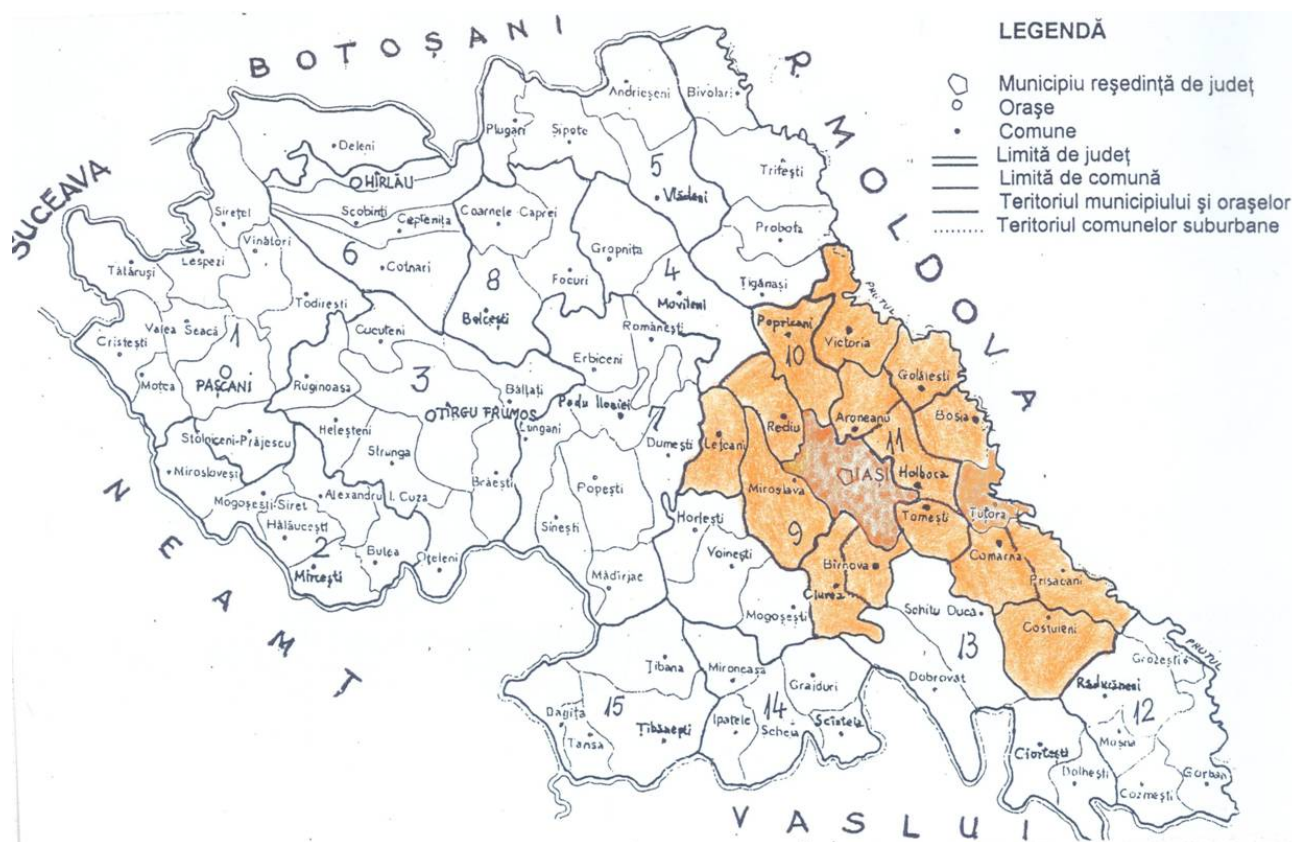

Fig. 1 - Amplasarea teritorială a zonei preorășenești a municipiului Iași
The territorial setting of the nearcity area of Iași

Partea a II-a debutează cu **capitolul al III-lea** „Analiza situației creșterii taurinelor și ovinelor pentru lapte în zona preorășenească a municipiului Iași, în perioada 2003-2006”, care este destinat analizei efectivelor de taurine și ovine din zonă, baza furajeră, precum și producțiile medii și totale obținute.

Creșterea efectivelor de animale și sporirea producției acestora sunt condiționate de modul în care se asigură nutrețurile.

Localitățile care dețin pășuni dispun de o avere naturală. Acolo unde pășunile există, creșterea animalelor este o ocupație tradițională, de mii de ani. Pentru crescătorul de animale, în special pentru deținătorul de taurine și ovine, sursa de hrană este deosebit de importantă.

În arealul studiat, efectivul matcă de vaci de lapte a fost de 6.384 capete (media 2003-2006), reprezentând 10,3 % din efectivul total de vaci și juninci al județului Iași. În perioada analizată, efectivul de taurine pentru lapte din zona preorășenească a municipiului Iași a avut o

tendință de scădere, cu excepția comunelor Popricani și Holboca.

În aceeași perioadă, efectivul de ovine pentru lapte a depășit, în medie, 19 mii capete, reprezentând 6,1 % din efectivul total de „oi și mioare” al județului Iași.

În ceea ce privește producția totală la plantele furajere, aceasta prezintă o evoluție negativă, scăderi semnificative înregistrându-se la culturile de trifoi, porumb siloz, rădăcinoase, sfeclă furajeră și dovleci. În aceeași perioadă, producția de la alte plante perene furajere, cunoaște o oarecare creștere (13 %) față de anul 2006.

Suprafețele ocupate cu pășuni din zona preorășenească a municipiului Iași au rămas relativ constante, în schimb, se remarcă o scădere drastică a producției, la circa 45 % față de anul 2006. Suprafețele de fânețe naturale cunosc o reducere cu 197 ha față de anul 2006. Producția, ca și în cazul pășunilor, înregistrează reduceri foarte mari (36 %), ceea ce justifică faptul că aceste suprafețe se află într-o stare de degradare fără precedent.

În medie pe cei patru ani analizați (2003-2006), producția medie anuală de lapte de vacă a fost de 3.163 litri, tendința generală fiind de scădere, fenomen întâlnit în toate comunele zonei; producția medie anuală de lapte de vacă s-a situat cu 24,3 % sub media județului Iași, chiar dacă structura de rasă este asemănătoare.

Producția medie anuală de lapte de oaie a prezentat o evoluție pozitivă (excepție comunele Reditu și Miroslava), sporul de creștere pe total zonă fiind de 5,4 %, cu un maxim de 66,3 % în comuna Holboca; producția medie anuală de lapte pe oaie furajată s-a situat cu 8,3 % sub media realizată la nivelul județului Iași.

De asemenea, s-a analizat destinația producției obținută în zona preorășenească a municipiului Iași, precum și noile reglementări europene referitoare la cota de lapte. Scopul principal al acestei limitări este reducerea dezechilibrului între ofertă și cerere pe piața laptelui și a produselor din lapte și surplusul structural rezultat, astfel sperând să se obțină un mai bun echilibru al pieței.

Capitolul al IV-lea „Strategii privind dezvoltarea creșterii taurinelor și ovinelor pentru lapte în zona preorășenească a municipiului Iași, pentru asigurarea cererii de consum la lapte și produse lactate, la orizontul anului 2010” are atât un caracter metodologic, concretizat în elaborarea unor variante de consum recomandat la lapte și produse lactate și proiectarea unor modele de maximizare a producțiilor medii, cât și un caracter aplicativ, constând în operaționalizarea acestor date în contextul zonei analizate.

Investigarea statistică a consumului populației, care este de fapt cererea satisfăcută de bunuri și servicii pentru locuitorii unei țări în funcție de oferta și de veniturile disponibile ale

acestora, este utilă nu numai pentru fundamentarea managementului macroeconomic, ci și a politicilor economice privind dezvoltarea economică și creșterea standardului de viață a populației.

Știința previziunii a luat naștere și se dezvoltă, pe de o parte, sub impulsionul cerințelor practicii sociale, a realității economice pe care o reflectă în plan teoretic și o orientează în sensul dorit. Pe de altă parte, ea s-a născut, și mai ales, se dezvoltă din mișcarea interioară proprie științei, care împinge gândirea și cunoașterea umană spre noi arii de investigare.

În literatura de specialitate se menționează faptul că, pentru menținerea sănătății oamenilor, ar fi necesar să se consume anual 300 l/locuitor (după O.M.S.), 240 l/locuitor (după F.A.O.), sau minim 0,5 litri pe zi (adică 180 l/locuitor), incluzându-se și laptele prelucrat sub formă de unt sau brânzeturi.

În consecință, pe baza acestor date, s-au întocmit trei variante de consum pentru lapte și produse lactate. Variantele propuse au fost analizate pentru populația zonei preorășenești a municipiului Iași și pentru populația județului Iași, pentru a putea determina dacă producțiile de lapte existente pot acoperi nevoile de consum la lapte și produse lactate.

Varianta 1 (V₁) – care reprezintă consumul minim este de 180 l/persoană/an.

Varianta 2 (V₂) – care reprezintă consumul mediu este de 240 l/persoană/an.

Varianta 3 (V₃) – care reprezintă consumul optim este de 300 l/persoană/an.

În urma analizei acestor date, s-au proiectat o serie de scenarii în care s-au maximizat producțiile medii, urmând a se analiza asigurarea consumului optim la lapte și produse lactate în aceste condiții.

În **capitolul al V-lea „Concluzii și recomandări”** se prezintă sintetic o serie de aspecte teoretice, metodologice și operaționale, legate de consumul populației la lapte și produse lactate, precum și unele propuneri.

Lucrarea conține un număr însemnat de date statistice, prezentate sub forma de tabele și figuri, care asigură înțelegerea mai profundă a proceselor și fenomenelor legate de creșterea taurinelor și ovinelor pentru lapte și consumul populației.